

URSZULA MARIA GRZEŚKOWIAK

INTERNET I NIEPEŁNOSPRAWNI W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM

Wprowadzenie

Informacja jest podstawą sprawnego funkcjonowania nowoczesnego społeczeństwa, przedsiębiorstw i różnych instytucji administracji publicznej. Współczesna cywilizacja skupia się wokół obiegu informacji, w którym zasadniczą rolę odgrywają multimedia i technologie teleinformatyczne umożliwiające zarządzanie informacją.

Nowoczesne sieci teleinformatyczne, a zwłaszcza Internet, przenikając do różnych dziedzin aktywności człowieka, odgrywają bardzo ważną rolę i stanowią ogromną szansę dla wielu osób, a w szczególności dla osób niepełnosprawnych. Dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych pozwala tym osobom na kontakt z otoczeniem, natomiast jego brak może prowadzić do ich marginalizacji. Potrzebne są więc różne przedsięwzięcia w zakresie szkolenia, pomocy finansowej w nabywaniu sprzętu i oprogramowania itd. Należy wskazać także na socjologiczno-psychologiczne aspekty, które mogą urastać do rangi podstawowej bariery hamującej społeczną i ekonomiczną aktywizację osób niepełnosprawnych.

Celem niniejszego artykułu jest zwrócenie uwagi na niektóre zagadnienia psychologiczno-socjologiczne związane z niepełnosprawnością i wykorzystanie Internetu jako ułatwienia dla funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie informacyjnym.

1. Społeczeństwo informacyjne

Termin „społeczeństwo informacyjne” pojawił się wraz z burzliwym postępem w zakresie technologii informacyjnej i komunikacyjnej, prawie we wszystkich dziedzinach działalności ludzi, jednak co do jego genezy nie ma jednoznaczności¹.

W literaturze światowej pojawiają się różne brzmiące definicje społeczeństwa informacyjnego. I tak, w amerykańskiej jedną z najczęściej stosowanych definicji jest sformułowanie zawarte w raporcie IBM Community Development Foundation: „Społeczeństwo informacyjne charakteryzuje się: wysokim stopniem korzystania z informacji w życiu codziennym przez większość obywateli i organizacji; użytkownikiem jednorodnej lub kompatybilnej technologii informacyjnej na użytek własny, społeczny, edukacji i działalności zawodowej; umiejętnościami przekazywania, odbierania, a także szybkiej wymiany danych cyfrowych bez względu na odległość”². Na obszarze Unii Europejskiej często przywołuje się definicję Martina Bangemanna, autora raportu na temat budowy społeczeństwa informacyjnego w Europie; która brzmi: „Społeczeństwo informacyjne charakteryzuje się przygotowaniem i zdolnością do użytkowania systemów informatycznych i wykorzystuje usługi telekomunikacyjne do przekazywania i zdalnego przetwarzania informacji”³.

W polskiej literaturze naukowej także pojawia się wiele różnych definicji społeczeństwa informacyjnego. Niektóre z nich zostaną przytoczone:

- Społeczeństwo informacyjne to takie, które nie tylko ma środki do przetwarzania informacji i komunikacji, ale i takie, w którym przetwarzanie informacji jest podstawą dochodu narodowego i dostarcza źródła utrzymania większości społeczeństwa⁴.

¹ Por. D.T. Dziuba, „Przyjazne dla użytkownika” społeczeństwo informacyjne, w: *Społeczeństwo informacyjne przyjazne dla osób specjalnej troski*, red. A. Szewczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2000, s. 33.

² Por. *Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2004–2006*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008, s. 7.

³ Por. tamże, s. 7.

⁴ Por. T. Goban-Klas, P. Sienkiewicz, *Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*, Wydawnictwo FTP, Kraków 1999, s. 43.

- Społeczeństwo informacyjne to takie, które w przeważającej mierze zajmuje się produkowaniem, przetwarzaniem, magazynowaniem i aplikacjami informacyjnymi⁵.
- Społeczeństwo informacyjne to „społeczeństwo znajdujące się na takim etapie rozwoju techniczno-organizacyjnego, że osiągnięty poziom zaawansowania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych stwarza warunki techniczne, ekonomiczne, edukacyjne i inne do powszechnego wykorzystania informacji w produkcji wyrobów i świadczenia usług. Społeczeństwo takie zapewnia obywatelom powszechny dostęp i umiejętność korzystania z technologii teleinformatycznych w ich działalności zawodowej i społecznej, w celu podniesienia i aktualizacji wiedzy, korzystania ze zdobyczy kultury, ochrony zdrowia oraz spędzania wolnego czasu i innych usług mających wpływ na wyższą jakość życia”⁶.

W literaturze napotyka się wiele różnych sposobów definiowania społeczeństwa informacyjnego. Jak stwierdza D.T. Dziuba, można wydzielić podstawowe kryteria określające społeczeństwo informacyjne; są to między innymi:

- kryterium technologiczne,
- kryterium przestrzenne (terytorialne),
- kryterium kulturowe,
- kryterium ekonomiczne⁷.

Według D.T. Dziuby determinanty społeczeństwa informacyjnego i gospodarki informacyjnej są następujące:

- traktowanie informacji jako dobra ekonomicznego, podstawowego zasobu i podstawowej kategorii ekonomicznej;
- upowszechniony dostęp do technologii IT tworzących obecnie różne kanały dystrybucji (Internet);
- swobodna cyrkulacja różnych kategorii informacji w społeczeństwie; nowe formy demokratyzacji – demokratyczny dostęp do informacji;
- około 50% zatrudnionych w sektorze informacyjnym;
- udział sektora informacyjnego w PNB (PKB) na poziomie około 50%;
- dominacja sektora informacyjnego w gospodarce;

⁵ Por. L.W. Zacher, *Świadomość społeczeństwa informacyjnego. Niektóre ustalenia pojęciowe*, w: *Świadomość informatyczna społeczeństwa*, red. A. Szewczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 1999.

⁶ *Społeczeństwo informacyjne w Polsce...*, s. 7.

⁷ D.T. Dziuba, *„Przyjazne dla użytkownika” społeczeństwo informacyjne...*, s. 34.

- warunkowanie przez sektor informacyjny sprawnego funkcjonowania innych sektorów i działów gospodarki;
- specjalny status nauki i edukacji⁸.

Obecnie tempo rozwoju technologii teleinformatycznych jest szczególnie szybkie. Powstają zatem nowe potrzeby informacyjne, które w miarę możliwości, jak podaje Główny Urząd Statystyczny, będą zaspokajane przez uwzględnianie w badaniach statystycznych nowych modułów poświęconych wybranym tematom badawczym, na przykład korzystanie z zaawansowanych usług internetowych oraz elektroniczna gospodarka w 2008 roku, handel elektroniczny w 2009 roku i bezpieczeństwo w sieciach oraz systemach informatycznych w 2010 roku⁹.

2. O Internecie słów kilka...

Termin „Internet” (łac. *inter* – „między”, ang. *net* – „sieć”) dosłownie oznacza międzysieć. Jest to ogólnoswiatowa sieć komputerowa złożona z ogromnej liczby mniejszych sieci, to globalna sieć komputerowa. Z uwagi na to, że pojęciu „Internet” nadawano różne znaczenia w zależności od kontekstu, amerykańska Federalna Rada Sieci Komputerowych przyjęła 24 października 1995 roku rezolucję precyzującą jego znaczenie. I tak, Internet „określa światowy system informacyjny, który:

- jest logicznie powiązany globalną przestrzenią adresową opartą na protokole internetowym IP (Internet Protocol) lub jego przyszlým rozwinięciu;
- jest zdolny zapewnić łączność przy użyciu protokołu transmisji danych wraz z protokołem internetowym (TCP/IP – Transmission Control Protocol/Internet Protocol), albo jego przyszlęgo rozwinięcia i/lub innych zgodnych z IP protokołów;
- zapewnia, wykorzystuje, udostępnia publiczne lub prywatne usługi wysokiego poziomu oparte na opisanym tu systemie komunikacji i odpowiedniej strukturze¹⁰.

Internet, dzięki połączeniu technologii informatycznych z telekomunikacyjnymi, stworzył nową sytuację w globalnym systemie komunikowania się. Umożliwia dostęp do szerokiej palety usług takich, jak na przykład aukcje internetowe,

⁸ Tamże, s. 37 i 38.

⁹ *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce...*, s. 10.

¹⁰ Por. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Internet>.

bankowość elektroniczna, dyskusje internetowe, giełda internetowa, gry, komunikatory internetowe, poczta elektroniczna, radio internetowe, rozmowy tekstowe w trybie *on-line*, sklepy internetowe, telefonia internetowa, telekonferencje, telewizja internetowa.

W społeczeństwie informacyjnym Internet jest powszechnym źródłem informacji. Ułatwia nie tylko dostęp do informacji z całego świata, ale także znacząco obniża koszty publikowania informacji. Udostępnia informacje za pomocą narzędzi sieciowych, z których najbardziej rozwinął się system www. Globalna sieć, już od wielu lat, dla bardzo dużej grupy użytkowników stała się podstawowym medium informacyjnym, z którego korzystają coraz częściej, w dowolnie wybranym czasie i w dowolnym miejscu na świecie.

3. Osoby niepełnosprawne w liczbach – wybrane zagadnienia

Jedynym badaniem statystycznym, które pozwala na

- ustalenie pełnej liczby osób niepełnosprawnych,
- otrzymanie bogatego zestawu danych o osobach niepełnosprawnych,
- wyczerpującą charakterystykę osób niepełnosprawnych,

jest spis powszechny ludności. W Polsce ostatni Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzono od 21 maja do 8 czerwca 2002 roku, przy czym wyniki spisu zostały ustalone według stanu na 20 maja 2002 roku.

Liczba osób niepełnosprawnych w województwie zachodniopomorskim w maju 2002 roku wynosiła 233 472 i stanowiła 13,7% ludności województwa (w kraju 14,3%). Analogicznie jak w kraju, prawie co siódmy mieszkaniec województwa był osobą niepełnosprawną¹¹.

W gospodarstwach domowych mieszkało 228,5 tys. osób niepełnosprawnych, czyli 97,9%, a w gospodarstwach zbiorowych – prawie 5 tys., to jest 2,1%. Częstość występowania zjawiska niepełnosprawności była zdecydowanie wyższa w obiektach zbiorowego zakwaterowania niż w gospodarstwach domowych. Na tysiąc osób zamieszkających w gospodarstwach zbiorowych przypadało bowiem 214 osób niepełnosprawnych, a w gospodarstwach domowych – 136¹².

¹¹ Por. *Osoby niepełnosprawne. Województwo zachodniopomorskie*, seria: *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Powszechny Spis Rolny*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2004, s. 22.

¹² Tamże.

Dane o osobach niepełnosprawnych w województwie zachodniopomorskim przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Ważniejsze dane o osobach niepełnosprawnych w 2002 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
ogółem	233472	110995	122477	155637	77835
na 1000 ludności	137	134	141	132	150
niepełnosprawne prawnie razem	192767	94590	98177	128427	64340
w wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności:					
niepełnosprawności:	186277	90887	95390	124439	61838
znacznym	54818	23629	31189	39834	14984
umiarkowanym	58299	29719	28580	40255	18044
lekkim	61217	31842	29375	37959	23258
nieustalonym	11943	5697	6246	6391	5552
w wieku 0–15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego	6490	3703	2787	3988	2502
niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności:	40705	16405	24300	27210	13495
całkowite	5005	1911	3094	3389	1616
poważne	35700	14494	21206	23821	11879

Źródło: *Osoby niepełnosprawne...*, s. 22.

Odsetek osób niepełnosprawnych prawnie wynosił 82,6% populacji niepełnosprawnych ogółem, a osób niepełnosprawnych tylko biologicznie – 17,4%. Wśród niepełnosprawnych prawnie osoby w wieku 16 i więcej lat stanowiły 96,6%, a w wieku 0–15 lat – 3,4%. W całej zbiorowości osób niepełnosprawnych kobiety stanowiły 52,5% (w kraju 52,9%), a osoby zamieszkałe w miastach 66,7%¹³.

W maju 2002 roku największą częstotliwość występowania niepełnosprawności zanotowano w województwie lubelskim (185 osób na tysiąc mieszkańców), a najniższą w opolskim (100 osób na tysiąc mieszkańców). Województwo zachodniopomorskie ze wskaźnikiem 137 osób na tysiąc mieszkańców (w kraju 143 osoby na tysiąc mieszkańców) znajduje się na piątym miejscu. Ogólnie wyższą częstotliwością występowania niepełnosprawności charakteryzują się kobiety (141 na tysiąc kobiet) niż mężczyźni (134 na tysiąc mężczyzn) oraz ludność zamieszkała na wsi (150 na tysiąc mieszkańców) niż w miastach (132 na tysiąc mieszkańców)¹⁴.

¹³ Tamże, s. 23.

¹⁴ Tamże, s. 23 i 24.

Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych wykazuje dużą dyspersję zarówno według kryterium płci, jak i według kryterium miejsca zamieszkania; przedstawiają to dane o osobach niepełnosprawnych w województwie zachodniopomorskim zawarte w tabeli 2.

Wśród osób niepełnosprawnych wyższym poziomem wykształcenia charakteryzowali się mężczyźni w porównaniu z kobietami oraz mieszkańcy miast w stosunku do mieszkańców wsi. Wykształcenie ponadpodstawowe miało 55,70% mężczyzn niepełnosprawnych, a kobiet – 40,41%, analogiczne wskaźniki dla niepełnosprawnych mieszkańców miast i wsi wynosiły odpowiednio: 56,80 i 29,18%.

Tabela 2

Struktura poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom ukończonego wykształcenia						
		wyższe	politeczne	średnie	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone	bez wykształcenia szkolnego i nieustalone
		[%]						
ogółem	100,00	4,35	1,77	21,52	19,99	42,05	10,04	0,28
mężczyźni	100,00	5,55	1,18	21,67	27,30	37,24	6,77	0,29
kobiety	100,00	3,28	2,29	21,39	13,45	46,35	12,97	0,27
miasta	100,00	5,82	2,31	27,57	21,10	36,03	6,91	0,26
wieś	100,00	1,40	0,68	9,34	17,76	54,17	16,34	0,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Osoby niepełnosprawne...*, s. 88–97.

Najwięcej osób niepełnosprawnych utrzymuje się z niezarobkowego źródła utrzymania, przede wszystkim z rent, emerytur, a także z różnego rodzaju zasiłków. W województwie zachodniopomorskim w 2002 roku 84,9% osób niepełnosprawnych utrzymywało się z niezarobkowych źródeł, a 6,3% ogółu tej zbiorowości utrzymywało się z dochodów z osobiście wykonywanej pracy¹⁵.

Współczynniki aktywności zawodowej i wskaźniki zatrudnienia ludności ogółem i osób niepełnosprawnych według płci i miejsca zamieszkania w analizowanym czasie w województwie zachodniopomorskim zaprezentowano w tabeli 3.

¹⁵ Tamże, s. 29.

Tabela 3

Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych

Wyszczególnienie	Ludność ogółem		Osoby niepełnosprawne	
	współczynnik aktywności zawodowej	wskaźnik zatrudnienia	współczynnik aktywności zawodowej	wskaźnik zatrudnienia
ogółem	55,4	40,3	15,3	10,8
mężczyźni	62,0	45,4	20,1	14,2
kobiety	49,3	35,5	11,0	7,7
miasta	55,9	42,0	15,9	10,8
wieś	54,2	36,1	14,0	10,6

Źródło: *Osoby niepełnosprawne...*, s. 30.

W roku 2002 w odniesieniu do ludności województwa zachodniopomorskiego w wieku 16 lat i więcej ogółem ponad połowa była aktywna zawodowo, natomiast aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych była 3–4-krotnie niższa niż ogółu ludności w wieku 16 lat i więcej. Stopa bezrobocia dla osób niepełnosprawnych wynosiła w 2002 roku 29,6%¹⁶.

Problem osób specjalnej troski jest jednym z ważniejszych we współczesnym świecie. Wynika on z powszechności i rozmiaru tego zjawiska. Z niepełnosprawnością fizyczną wiąże się zazwyczaj tak zwana niesprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie¹⁷.

4. Niepełnosprawność a Internet

Osoby niepełnosprawne, dzięki dostępności nowych technologii komunikacyjno-informacyjnych, mogą zaspokoić potrzebę kontaktu z drugą osobą i zmniejszyć poczucie samotności. Dostęp do sieci i takich usług, jak na przykład poradnictwo medyczne, socjalne, prawne, zawodowe, daje osobom niepełnosprawnym poczucie niezależności oraz przynależności do wirtualnej społeczności, często pozwala na złagodzenie problemów psychologicznych związanych z niepełnosprawnością, a więc podniesienie wiary we własne możliwości związane z pracą zawodową, przełamywanie barier utrudniających poszukiwanie pracy

¹⁶ Tamże, s. 30.

¹⁷ Por. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Niepe%C5%82nosprawno%C5%9B%C4%87>.

(niska samoocena), strach przed wyjściem z domu, strach przed usamodzielnieniem się itp.

Korzyści osób niepełnosprawnych, płynące z dostępności Internetu, można określić następująco:

- w zakresie komunikowania: poczta elektroniczna pozwala na szybki kontakt z rodziną i przyjaciółmi, uczestnictwo w grupach dyskusyjnych, wymianę informacji z osobami o podobnych problemach i dzielenie się doświadczeniami;
- w zakresie informacji: nowe technologie informacyjne zapewniają dostęp do szerszej informacji niż tradycyjne media; informacje na temat opieki socjalnej i zdrowotnej, systemów emerytalnych, rentowych i świadczeń materialnych mają kapitalne znaczenie dla osób niepełnosprawnych;
- w zakresie zatrudnienia: wykorzystanie komputera do pracy w domu pozwala na zatrudnienie w systemie telepracy, a więc w systemie zatrudnienia, w którym pracownik pracuje w domu, w stałej łączności z pracodawcą; telepraca wykonywana jest coraz częściej przez osoby, których przemieszczanie się stanowiłoby barierę wykonywania czynności zarobkowych;
- w zakresie handlu elektronicznego: telezakupy i świadczenie usług bankowych przez sieć ułatwiają życie osobom niepełnosprawnym, których możliwości poruszania się oraz korzystania z transportu pozostają ograniczone;
- w zakresie niezależności życia: nowe technologie informacyjne wspomagają osoby niepełnosprawne, pozwalają zdrowiej i bardziej komfortowo żyć bez wychodzenia z domu;
- w zakresie edukacji: edukacja na odległość pomaga osobom niepełnosprawnym wzbogacać wiedzę, której bywają pozbawieni na skutek wykluczenia z klasycznego systemu edukacji; ponadto przekazy edukacyjne dostępne w sieci informacyjnej pozwalają na poprawę kondycji mentalnej i psychicznej;
- w zakresie zmniejszenia kosztów: usługi informacyjne i sieciowe w znacznej mierze redukują koszty utrzymania.

Technologia internetowa, burząc dotychczasowy model środków przekazu informacji, zbliża środowiska, tworząc nowe rodzaje więzi, korzystne dla osób niepełnosprawnych¹⁸.

¹⁸ Por. M. Lubański, *Spółeczeństwo informacyjne a cywilizacja informatyczna*, w: *Dylematy cywilizacji informatycznej*, red. A. Szewczyk, PWE, Warszawa 2004, s. 26 i n.

W celu korzystania z nowych technologii i usług informacyjno-komunikacyjnych osoby niepełnosprawne powinny mieć nie tylko łatwy i tani do nich dostęp oraz umiejętności posługiwania się nimi, lecz także informacje o możliwościach i ofertach społeczeństwa informacyjnego¹⁹.

Przyczyny, dla których osoby niepełnosprawne są mniej aktywne w programach konstruowanych na potrzeby społeczeństwa informacyjnego, wiążą się zarówno z psychologicznymi trudnościami zaakceptowania nowych form komunikowania się i usług, jak i barierami materialnymi i technologicznymi.

Od roku 1990 działa na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (nie tylko związanych z matematyką i informatyką) Fundacja Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo. Od roku 2004 fundacja jest organizacją pożytku publicznego. Pomaga osobom niepełnosprawnym w zaistnieniu i utrzymaniu się na rynku pracy, stara się wspierać te osoby w życiu społecznym, walczy z wyuczoną bezradnością, postawą roszczeniową oraz pokazuje, jak wydostać się z domowego i społecznego „getta”²⁰.

Zakres działań fundacji jest następujący:

- Warsztaty Aktywizacji Zawodowej – szkolenia niepełnosprawnych w zakresie podstaw obsługi komputera i bardziej zaawansowanych technologii informatycznych. Warsztaty połączone są z pomocą psychologiczną, ukierunkowaną na aktywizację zawodową, i z zajęciami z komunikacji społecznej²¹.
- Biuro Karier Osób Niepełnosprawnych – oferuje pomoc w znalezieniu pracy lub stażu, współpracuje z pracodawcami i pomaga prowadzić rekrutację²².
- Centrum Usług Doradczych – świadczy usługi bezpłatnych konsultacji z doradztwa zawodowego, prawnego i psychologicznego²³.
- EdukON *on-line* – projekt, który ma na celu między innymi stworzenie pakietu programów szkoleniowych z obsługi programów komputerowych, programów graficznych oraz przygotowania do uzyskania Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych²⁴.

Obecnie, w dziedzinie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowany jest projekt Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL *Niepełnosprawni – samodzielność, rehabilitacja, edukacja, praca – system zintegrowany*. W projekcie

¹⁹ Tamże.

²⁰ Por. http://pl.wikipedia.org/wiki/Fundacja_Pomocy_Matematykom_i_Informatykom_Nies...

²¹ Por. <http://www.ind.org.pl/warsztaty>.

²² Por. <http://www.biuurikarier.idn.org.pl>.

²³ Por. <http://www.cud.idn.org.pl>.

²⁴ Por. <http://www.edukon.pl>.

tym opracowano między innymi model indywidualnej ścieżki rozwoju osoby niepełnosprawnej, umożliwiający jednoczesny rozwój umiejętności potrzebnych do odgrywania ról społecznych i zawodowych. W ramach zintegrowanego systemu ma funkcjonować także elektroniczny system monitorowania i informacji o osobach niepełnosprawnych w każdej gminie.

Zakończenie

W roku 2002, podczas Europejskiego Kongresu na rzecz Osób Niepełnosprawnych, uchwalono deklarację madrycką, w której proponuje się nową wizję niepełnosprawności. Oto niektóre z jej postanowień²⁵:

- „Nic o ludziach niepełnosprawnych bez niepełnosprawnych. Wszystkie działania powinny być podejmowane na zasadzie dialogu i współpracy z odpowiednimi organizacjami reprezentującymi osoby niepełnosprawne”.
- „Osoby z niepełnosprawnością chcą równych szans, a nie litości. Działania skoncentrowane na takim rehabilitowaniu jednostki, by „pasowała” do społeczeństwa, zastępowane są stopniowo ogólną filozofią zmieniania orientacji społeczeństwa, tak by otwierało się i przystosowywało otoczenie do potrzeb wszystkich ludzi, w tym osób z niepełnosprawnością”.
- „Tworzenie dostępnego otoczenia. Konieczność likwidacji wszystkich barier środowiskowych: architektonicznych, urbanistycznych, komunikacyjnych”.
- „Osoby z niepełnosprawnością jako aktywni obywatele. Osoby niepełnosprawne mają nie tylko prawa, ale także obowiązki. Bariery społeczne sprawiają, że osoby te często nie są w stanie tych obowiązków wypełniać. Powinny aktywnie uczestniczyć we wszystkich dziedzinach życia społecznego”.

Zastosowanie Internetu w organizowaniu pomocy osobom niepełnosprawnym odgrywa duże znaczenie, wraz bowiem ze wzrostem liczby komputerów oraz rozwoju różnych form pomocy może on i powinien stanowić ważne ogniwo integrujące potrzebujących, organizacje rządowe i pozarządowe, a także osoby prywatne, gotowe nieść pomoc ludziom o różnym stopniu niepełnosprawności.

²⁵ <http://www.integracja.org./ledge/x/7822>.

Literatura

- Dziuba D.T., „Przyjazne dla użytkownika” społeczeństwo informacyjne, w: *Społeczeństwo informacyjne przyjazne dla osób specjalnej troski*, red. A. Szewczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2000.
- Goban-Klas T., Sienkiewicz P., *Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*, Wydawnictwo FTP, Kraków 1999.
- http://pl.wikipedia.org/wiki/Fundacja_Pomocy_Matematykom_i_Informatykom_Nies...
- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Internet>.
- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Niepe%C5%82nosprawno%C5%9B%C4%87>.
- <http://www.biurokarier.idn.org.pl>.
- <http://www.cud.idn.org.pl>.
- <http://www.edukon.pl>.
- <http://www.ind.org.pl/warsztaty>.
- <http://www.integracja.org./ledge/x/7822>.
- Lubański M., *Społeczeństwo informacyjne a cywilizacja informatyczna*, w: *Dylematy cywilizacji informatycznej*, red. A. Szewczyk, PWE, Warszawa 2004.
- Osoby niepełnosprawne. Województwo zachodniopomorskie*, seria: *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Powszechny Spis Rolny*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2004.
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2004–2006*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.
- Zacher L.W., *Świadomość społeczeństwa informacyjnego. Niektóre ustalenia pojęciowe*, w: *Świadomość informatyczna społeczeństwa*, red. A. Szewczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 1999.

**THE INTERNET AND THE HANDICAPPED
IN THE INFORMATION SOCIETY****Summary**

The Internet plays very important role in many aspects of life and exemplifies very special chance for many people, in particular for the handicapped. An access to modern information technologies can be important element of contact with environment for the handicapped, but lack of the access can causes them marginality. That is why, there is need of different ventures in range of professional trainings, financial support and help in

buying hardware and software, etc. The note should be also taken of sociological – psychological aspects, because they can assume the proportions of basic barrier, which can slow down social and economic activation of the handicapped.

Translated by Michał Nowakowski

